

Türkiye - Fransa arasında imzalanan Türkiye ile Suriye arasındaki arazi mesailinin katği surette hallini mutazammın anlaşma ve müzeyyelâtının tasdikına dair kanun lâiyhası ve Muvakkat encümen mazbatası (I/192)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/3381

26 - VI - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile Fransa arasında Ankarada 23 haziran 1939 tarihinde imzalanan Türkiye ile Suriye arasında arazi mesailinin katği surette hallini mutazammın anlaşma ve müzeyyelâtının tasdikine dair olub İcra Vekilleri Heyetince 24 - VI - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe mazbatası

Türkiye ile Suriye arasında arazi mesailinin katği surette halli zmnında Türkiye Cümhuriyeti Hükümetile Fransa Cümhuriyeti Hükümeti arasında cereyan eden müzakereler 23 haziran 1939 tarihinde neticelenerek iki hükümet beyninde bir anlaşma ve buna müzeyyel olarak bir Protokol, bir Prose - Verbal, iki lâhika ve iki mektub imza edilmiştir.

Bir mukaddime ve 11 maddeden ibaret bulunan Anlaşmanın 1 nei maddesile 1921 senesinde çizildikten sonra 1920 ve 1930 senelerinde iki defa tashihe uğramış olan hattı hudud yeniden tashih edilmek suretile Hatay arazisinin türk topraklarına iadesi temin edilmiştir.

Bu suretle yeniden tahdid edilen hududumuzun bu kısmı ile Türkiye tarafında kalan Hatay arazisi en geç 23 temmuz 1939 tarihine kadar Fransız kuvvetleri tarafından tahliye edilcek ve salâhiyetlerin devri muamelesi de yine bu tarihte ikmal edilmiş bulunacaktır.

Anavatana iltihak eden arazide meskûn ahalinin vatandaşlığımıza geçtiklerinin tesbiti ve Suriye ve Lübnan tabiiyetlerini ihtiyar etmek isteyecek olanların da muayyen müddet zarfında, bu memleketler lehine hakkı hiyarlarını istimal ve tahır tasarruflarındaki emvali tasfiye edebilmeleri için Anlaşmaya bazı hükümlerin ilâvesine lüzum görülmüş ve bu hükümler Anlaşmanın 2, 3, 4, 5 nei maddelerine dercedilmiştir.

Müteakib maddeler Türkiyenin bu hududu katği addettiği ve bunu tebdile matuf hareketleri teeviz etmeyeceği ve müddeti yakında bitecek olan Eyi Komşuluk Mukavelelerinin 15 mart 1940 tarihine kadar temdidini hakkındaki hükümleri ihtiva etmektedir.

Prose - Verbal:

Anlaşmanın 3 neü ve 5 nei maddeleri ahkâmına tevfikân hakkı hiyarlarını istimal eden hakiki şahısların ve bu vaziyetle alâkadar olarak Hatayda tatili faaliyet edecek hükmi şahısların eenebi parasile olan nukudu mevcudelerini ne şekilde ihraç edeceklerinin tesbitine lüzum görülmüş ve bu şartı nuhtevi olarak bir prose - Verbal imza edilmiştir. Bu eşhas, eenebi parasının ihracına müteallik ahkâmın Hatayda tatbikinden evvel veya muahharen iktisab etmiş oldukları eenebi nukudu nazarı

dikkate alınarak ayrı muamelelere tâbi tutulmuştur. Bu gibi eşhasın ve müesseselerin ellerinde mevcut eenebi paralarını çıkarabilmeleri prensibi kabul edildikten sonra bunun teferruatlı bir şekilde tanzimi memleketimizden harice döviz kaçakçılığına mâni olmağa matuftur.

Protokol:

Anlaşma mucibince Türkiye vatandaşlığını ihraz edecek mütekaidlerin vaziyeti Türkiyeye yalnız Türk vatandaşları için tedbir almak ve bu vatandaşlığa girmeyenler veya çıkacak olanlar için hiç bir vecibe kabul etmemek esasında tesbit edilmiştir. Fransız eşhası hükmiyesi Devlet de dahil olarak bütün emvali gayri menkule, hukuk ve menafiini Türkiyeye devretmiş bulunmaktadır. Buna mukabil kısmen dövizle olmak üzere 35 milyon Fransız franklık topdan bir meblâğ tesviye edilecektir.

Lâhikalar:

I numaralı lâhika umumî yekûna dahil olub (3) milyon Fransız franğı mukabilinde Türkiyeye terkedilen Fransız askerî makamatı tasarrufunda bulunan bazı emlak ve tesisatın teferruatını göstermeğe matuf bir vesikadır.

II numaralı lâhika Suriye ve Lübnan bankasının İskenderon ve Antakya şubelerinin mülkiyetlerinin bir milyon frank mukabilinde Fransaya terki hakkındadır.

Mektublar:

Birinci mektub: Eenebi tabiiyetindeki eşhası hükmiye ve hakikiyenin, Anlaşmanın 4 ncü maddesi ahkâmından istifade ettirilmelerine Türkiye Hükûmetince karar verilmiş olduğuna, ikinci mektub: Fransız Hükûmetile bazı eenebi müesseseler arasında akdedilmiş olan asari atika hafriyatına aid mukavelelerin muteber addedileceğine dairdir.

Bu vesikalar Büyük Millet Meclisinin yükek tasvibine arzedilmiştir.

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümen

Esas No. 1/192

Karar No. 2

28 - VI - 1939

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Fransa arasında Ankarada 23 haziran 1939 tarihinde imzalanan Türkiye ile Suriye arasında arazi mesailinin katği surette hallini mutazammın Anlaşma ve müzeyyelâtının tasdikına dair olup İcra Vekilleri Heyetince 24 - VI - 1939 tarihinde Yüksek Meclisin tasvibine arzı kararlaştırılan ve encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Hâriciye vekili Şükrü Saracoğlunun huzurile tedkik ve müzakere olundu:

Kanun lâyihası ve merbutu olan Prose - Verbal, protokol ve lâhikalar ile mektublar hükümlerine nazaran Türkiye ile Suriye arasında arazi meselesinin katği surette halledildiği ve Hatay arazisinin ana vatana iltihakı temin olunduğu ve ilhaktan mütevellid vaziyetlerin millî menfaatlerimizin icablarına uygun bir surette tasfiye edildiği görülmüş ve Yüksek Mec-

lis ile Cümhuriyet Hükûmetinin epeyce bir zamandan beri üzerinde en ciddî, alâka ile çalışmakta bulunduğu bu işin muvaffakiyetle intaç edildiğini tebarüz ettiren kanun lâyihası ve müzeyyelâtı aynen kabul edilmiştir.

Müstacelen müzakeresi temennisile Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Muvakkat E. Rs.	M. M.	Kâtib
İzmir	Konya	İstanbul
Habil Menteşe	M. Göker	A. Ş. Esmer
Aydın		Bolu
Mümtaz Kaynak		Dr. Zihni Ülgen
Bursa		Bursa
Fatin Güvendiren		Fazlı Güleç
Edirne	Erzurum	Erzurum
O. Şahinbaş	Zeki Soydemir	S. Altuğ

Gümüşane	İzmir	Kastamonu	Samsun	Seyhan
D. Sakarya	M. R. Mimaroglu	Tahsin Coşkan	A. F. Engin	Sinan Tekelioğlu
Malatya	Manisa	Ordu	Urfa	Yozgad
O. Koptagel	H. Bayur	H. Yalman	Gl. A. Yazgan	S. İçöz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Fransa arasında Ankarada 23 haziran 1939 tarihinde imzalanan Türkiye ile Suriye arasında arazi mesailinin katî surette hallini muntazammın Anlaşma ve müzeyyelâtının tasdikına aid kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyetile Fransa Cümhuriyeti arasında 23 haziran 1939 tarihinde Ankarada imza edilen Türkiye ile Suriye arasında arazi mesailinin katî surette hallini muntazammın Anlaşma ve bu Anlaşmanın bir protokol, iki lâhika, bir Prose - Verbal ve iki mektubdan mürekeb müzeyyelâtı kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Ve-

killeri Heyeti memurdur.

24 - VI - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam		N. Tınaz
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
	Ş. Saracoğlu	
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V. ve Ad. V. V.	
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	
Zr. V.	Ti. V.	
M. Erkmen	C. Erçin	

TÜRKİYE İLE SURİYE ARASINDA ARAZİ MESAILİNİN KATI SURETTE HALLİNİ MUTAZAMMIN ANLAŞMA

Türkiye Cümhur Reisi ve Fransa Cümhur Reisi.

20 teşrinievvel 1921 tarihli itilâfnamenin 7 nci maddesinde ve mezkûr itilâfnamenin 7 nci ve 8 nci maddelerini itmam eden mektubda münderiğ ahkâmı nazarı dikkate alarak, Türkiye ile Suriye arasındaki hududu katî şekilde tesbit etmek suretile iki memleket müteakabil münasebetlerini her türlü şüphe ve tereddüden âzade kılarak bu münasebetleri ıslah edecek olan bir arazi anlaşmasının arzettiği faideye kani bulunarak,

Türkiye Cümhur Reisi:

Hariciye vekili, İzmir mebusu Bay Şükrü Saracoğluyu,

Ve Fransa Cümhur Reisi:

Fransanın Türkiyedeki Büyük Elçisi, Lejyon Donör nişanının komandör rütbesini haiz Ek-selâns Bay René Massigliyi murahhasları olarak tayin etmişlerdir.

Müşarünileyhima, usulüne muvafık buldukları salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra atideki maddeleri kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Fransa 30 mayıs 1926, 22 haziran 1929 ve 3 mayıs 1939 tarihli protokollerde tarif edilmiş olan hattın:

a) Karasunun şimdiki hududu katettiği noktadan 230 numaralı taş a kadar, arazi üzerinde tah-didi;

19 mayıs 1939 da Antakyada imza edilen protokolde tesbit edilmiş bulunan hat ile tetabuk ede-cek surette;

Şurası mukarrerdir ki, 17 ve 27 numaralı hudud taşları arasındaki Gömid köyü tamamen Türkiye-ye bırakılacak ve hat 224 numaralı taştan Yenişehir - Antakya yolunu Türkiye arazisinde bırakarak doğruca 230 numaralı hudud taşına kavuşacaktır.

b) Ve 419 numarayı taşıyan hudud taşından Askoranenin takriben 1200 metre cenubu garbi-sinde bir noktaya kadar şimali şarkî istikametindeuzanır, buradan, Askorane ve Kocakayrakın şar-kından geçerek Kocakayrakın takriben bir kilometre şimali garbisinde bulunan bir noktaya ka-dar şimale doğru imtidad edecek;

Bu noktadan itibaren hat, şato harabesinin takriben bir kilometre şimalinde bulunan bir nok-taya kadar garba doğru imtidad edecek ve oradan cenubu şarkıye doğru giderek (Şato harabesinin garbinde) 1010 rakımlı tepeye erişecektir; bundan sonra cenubu garbî istikametinde Başorta şima-linde, Karaduran deresine ulaşan derenin yatağını ve nihayet Karaduran deresini takiben denize vâsıl olacak;

Surette tashih edilmesine kendi hesabına muvafakat eyler.

Yukarıda zikri geçen üç bölgede, 19 mayıs 1939 da mesaisini ikmal etmiş olan komisyon, yeni hattı arazi üzerinde tesbite memur edilecektir.

Bu suretle tayin edilen hattın ötesinde bulunan arazi en geç 23 temmuz 1939 a kadar Fransız kuvvetleri tarafından tahliye edilecek ve aynı tarihte Fransız makamatının elinde kalan salâhiyet-lerin devri de ikmal edilmiş bulunacaktır.

Madde — 2

Birinci maddenin son fıkrasında mevzubahs arazide mütemekkin Hatay vatandaşları Türkiye tabi-iyetini bihakkın iktisab edecektir.

Madde — 3

İkinci madde mucibince Türkiye tabiiyetini iktisab eden 18 yaşını müteceviz olan kimseler işbu

Anlaşmanın meriyete girdiği tarihten itibaren 6 aylık bir müddet zarfında Suriye veya Lübnan tabiiyetini ihtiyar etmek hakkını haiz olacaklardır.

Balâda mezkûr hakdan istifade etmek isteyen kimseler ikametgâhlarının merbut bulunduğu idarî makama bu hususda bir beyanname tevdi edeceklerdir. Kendilerine bir makbuz verilecektir. Hakkı hıyarı istimal edenlerin listeleri, mümkün mertebe kısa fasıllarla, Fransız konsolosluğuna tevdi olacaktır.

Madde — 4

Üçüncü maddenin ahkâmına tevfi kan hakkı hıyarlarını istimal eden kimseler, müteakib 18 ay zarfında ikametgâhlarını Türkiyenin haricine nakletmeğe mecbur olacaklardır.

Bunlar, mutasarrıf oldukları emvali gayrimenkuleyi tasfiyeye mecbur olacaklar ve her türlü menkul mallarile hayvanlarını elden çıkarmak veya beraberlerinde götürmek hususunda serbest olacaklardır.

Balâda mevzuubahs tasfiyeden mutahassıl mebalîğ, Türkiye Cümhuriyeti Merkez bankası İskenderon şubesinde bir bloke hesaba yatırılacak, ve bu mebalîğın tarzı nakli Türk ve Fransız Hükûmetleri arasında hususî bir Anlaşma ile kararlaştırılacaktır.

Bu maddenin birinci fıkrasında mezkûr kimselerin elinde bulunan Türk parasından gayri mebalîğ işbu Anlaşmaya mülhak Prose - Verbalde tesbit olunan şekilde ihraç olunabilecektir.

Madde — 5

2 nci, 3 ncü ve 4 ncü maddeler ahkâmının tatbikinden mütevellid bütün hususatta evli kadınlar, kocalarına ve 18 yaşından aşağı çocuklar, ebeveynlerine tâbi olacaklardır.

Madde — 6

Fransa Hükûmeti, Fransız Devletine aid bir arsa üzerinde kâin bulunan ve olduğu gibi idame edilecek olan İskenderun askerî mezarlığının bakım ve muhafazası için bir bekle tayinine hakkı olacaktır.

Madde — 7

Türkiye, 30 mayıs 1926 tarihli itilâf, 22 haziran 1929 tarihli Protokol ve 3 mayıs 1930 tarihli Protokol ile tarif ve işbu Anlaşma ile tashih edilmiş olan hattın, arazisinin katği hududunu teşkil ettiğini tasdik eder.

Binaenaleyh, Türkiye, Suriyenin tamamıyeti mülkiyesine tecavüz, dahilî huzurunu ihlâl veya tehlikeye koyacak mahiyette olan, veya bu gayeleri istihdaf eden her hangi bir hareketi takbih eder ve arazisi üzerinde bu mahiyetteki her hareketi men ve icabında tenkil etmeği taahhüd eder.

Madde — 8

Evvelki muahedelerin ve Anlaşmaların hiç bir hükmü, 7 nci maddedeki taahhüdlere mugayir addedilerek tefsir edilemeyecektir.

Madde — 9

Yüksek Âkid taraflardan Türkiye kendi arazisinde ve Fransa Suriye arazisi üzerinde iki komşu memleketin emniyet, veya rejimleri aleyhine müteveccih hareketlerin ihzar ve ikamı men için muktazi bütün tedbirleri ittihaz edeceklerdir.

Madde — 10

Yeni bir Anlaşmanın akdini mümkün kılmak maksadile, 30 mayıs 1926 tarihli dostluk ve iyi komşuluk itilâfı ile mütemmim Anlaşmaların meriyeti, 15 mart 1940 tarihine kadar temdid olunmuştur.

Bu senedlerin ahkâmı, 30 mayıs 1926, 22 haziran 1929 ve 3 mayıs 1930 tarihli Protokollerle, işbu Anlaşmada derpiş olunan tashih mucibince tesbit edilen Türkiye - Suriye - hududunun heyeti umumiyesi için muteber olacaktır.

Şu kadar ki, otlak ve yaylak haklarına aid ahkâm mülga addedilecektir.

Madde — 11

İşbu Anlaşma tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olduğu kadar süratle ve en geç olarak 22 temmuz 1939 da Pariste teati olunacaktır. Tasdiknamelerin teati günü meriyete girecektir.

Tasdikan lilmakal balâda isimleri musarrah murahhaslar işbu Anlaşmayı imza etmişler ve mühürlerini vazeylemişlerdir.

Ankarada iki nüsha olarak 23 haziran 1939 tarihinde tanzim olunmuştur.

PROTOKOL

Bu günkü tarihli Anlaşmanın imzası esnasında zirde vaziülümza salâhiyettar Murahhaslar berveği ati ahkâmı da kararlaştırmışlardır :

Madde — 1

Türkiye, Suriye ve Lübnan Hükümetlerini, Türkiye ile Suriye arasında arazi meselelerinin katği hallini ihtiva eden Anlaşmanın 2 nci maddesi mucibince Türk tabiiyetini iktisab edecek ve bu Anlaşmanın 3 ncü maddesinde mevzubahs hakkı hiyarı istimal etmeyecek Hatay vatandaşlarının askerî ve mülkî tekaüd aidatına müteallik bileümle vعاibden ibra eder.

Yukarıki fıkrada mevzubahs şeraiti haiz olmayan eşhasa aid mülkî ve askerî aidatı tekaüdiye için Türkiyeye hiç bir mükellefiyet düşmeyecektir.

Madde — 2

1 - Fransız tabiiyetindeki eşhası hükmiyenin Hatayda bulunan emval, hukuk ve menafiile aynı tabiiyetteki eşhası hakikiyenin emvali gayri-menkulesi otuz beş milyon Fransız frankı mukabilinde tamamile Türk Hükümetinin mülkiyetine geçecektir.

Bu meblâğdan :

a) Üç milyon Fransız fransı işbu rotokolün (1) numaralı lâhikasında mezkûr emvale mukabil olarak bu günkü tarihli senedler mevkie meriyete vazedilir edilmez tediye edilecektir.

b) Yirmi beş milyon Fransız fransı, işbu Protokolün mevkie meriyete vazını takib eden otuz gün zarfında Fransız Hükümetinin emrine âmade bulundurulacaktır.

c) Bakıyyesi 23 ağustos 1939 da kliring hesabına geçirilecektir.

2 - İşbu maddede mezkûr eşhası hükmiye, eenebi parası olarak malik oldukları nukuda bu günkü tarihli Anlaşmanın 4 ncü maddesine merbut Prose - Verbal ahkâmına tevfiiki hareket ederek tasarruf edebileceklerdir.

Türk parası mevcudları ve mezkûr 4 ncü maddenin 3 ncü fıkrasında mevzubahs bloke hesaba nakledilecektir.

3 - Fransız tabiiyetindeki eşhası hakikiye ecnebi parası mevcudlarının ve emvali menkulelerinin muhtemel tasfiyesinden hâsıl olacak mebalîğin transferi için Anlaşmanın 4 ncü maddesile matufünlehi Prose - Verbal ahkâmından müstefid olacaklardır.

Madde — 3

Bu Protokolde mevzubahs ferağ ve intikal muamelâtı hiç bir vergiye tâbi olmayacak ve hiç bir masrafsız yapılacaktır.

Madde — 4

Payas - İskenderon demiryolu hattı, işbu Protokolün mevkii meriyete vazından itibaren 30 günlük bir mühlet zarfında bu hattın işletmesini deruhde edecek olan Türk Devlet demiryolları idaresine teslim edilecektir.

Devir ve teslim muamelesinin şekli alâkadar iki idare arasında tesbit olunacaktır.

Madde — 5

İşbu Protokolde ve bu günkü tarihli Anlaşmada derpiş edilen sureti hal mahfuz kalmak şartile İki Yüksek Âkid Taraf ileride işbu Anlaşmada nmütevellid uyuşmalara aid bilûnum malî metalibattan mütেকabilen sarfı nazar edeceklerini beyan ederler.

Madde — 6

İşbu Protokol tasdik edilecek ve tasdiknameler bu günkü tarihli Anlaşmanın tasdiknamelerile aynı şeraitte teati olunacaktır.

Ankarada, iki nüsha olarak, 23 haziran 1939 tarihinde tanzim olunmuştur.

Lâhika I

İkinci maddeye :

Bu günkü tarihli Anlaşmanın meriyete vazı akebinde Pariste Hazinei Umumiye Merkez veznedarına üç milyon fransız frangının tediyesi mukabilinde, Fransa Hatay arazisinde kâin askerî emlâk ve müstemilâtının mülkiyetini tamamen Türkiyeye terkeder, şöyle ki:

a). İskenderunda kâin Derigoin kışlası tesmiye edilen ve elyevm Türk kıtaatının işgali altında bulunan bina,

b) Fransız Şark ordusunun telefon şebekesi.

Kışlanın terki, Türk kıtaatı tarafından işgaliesnasında buldukları hal ve vaziyette, arsasma, duvarlar ve binalara şamildir.

Terkedilen şebeke, şehir ve şehirler arası, havaî ve tahtelârz hatları, gerek merkez postalarında ve gerekse abonelerin ikametgâhlarında mevcut tesisat ve telefon aletlerini ihtiva eder. Halen bu arazide bulunan fransız kuvvetleri ezasma aid malzeme Fransız ordusunun mülkiyeti altında kalacaktır. Şebekenin teslim şekli, Antakyada Yüksek Âkid Tarafların mümessilleri tarafından müştereken tesbit olunacaktır. Şu kadar ki, Fransız kuvvetleri kendilerine lüzumlu olan hatları 23 temmuz 1939 tarihinden evvel ellerinden çıkarmağa mecbur olmayacaklardır.

Ankarada, iki nüsha olarak 23 haziran 1939 tarihinde tanzim edilmiştir.

Lâhika : II

Suriye ve Lübnan bankasına aid İskenderun ve Antakya'da kâin iki binanın mülkiyeti Fransız Devletine ferâğ edilmiş ve bedelleri (bir milyon Fransız frangı) protokolün 2. nci maddesinde kararlaştırılmış olduğu veçhile Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetince Fransız Hükûmetine tediye edilecek toptan paranın hesabında nazarı itibare alınmış olan meblâğlardan tenzil edilmiştir.

Ankarada iki nüsha olarak 23 haziran 1939 tarihinde tanzim edilmiştir.

PROSE - VERBAL

Bu günkü tarihle imza olunan anlaşmanın 4 ncü maddesine atfen İki Yüksek Taraf, âtidedeki hususları kararlaştırmışlardır :

Bu günkü tarihli Anlaşmanın 3 ve 5 nci maddeleri ahkâmına tevfiakan hakkı hiyarlarını istimal etmiş bulunan eşhası hakikiye ve mezkûr anlaşmanın 1 nci maddesinin son fıkrasında mevzu-bahs edilen arazi üzerinde müesses olup yukarıda anılan hakkı hiyar ile münasebettar olarak Hatayda tatili faaliyet etmek isteyen Hataylı eşhası hükmiye, işbu anlaşmanın imzası akabinde Hatayda neşredilecek olbaddaki ilân tarihinden itibaren 15 gün zarfında aşağıdaki ahkâmın derpiş ettiği tevdiatı ifa etmiş bulunmak şartile malik oldukları eenebi paralarını beraberlerinde götürmek salâhiyetini haizdirler.

Şu kadar ki, bu tevdiatın icrası, hakkı hiyarın istimali veya tatili faaliyet kararı için, bir karine teşkil etmez.

1 — Malik oldukları eenebi paralarını harice çıkarmak arzusunda bulunan balâda mezkûr eşhası hükmiye, bunları Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası İskenderun şubesine veya onun nam ve hesabına hareket eden Ziraat bankası Antakya şubesine tevdi etmeğe mecburdurlar; bunlara aid döviz ihraç müsaadesi, Merkez bankası veya onun nam ve hesabına hareket eden Ziraat bankası tarafından muta tevdiat ilmühaberinin ibrazı ve işbu mebalığın eenebi dövizlerinin ihracına müteallik ahkâmın Hatayda mevkii meriyete vazından evvel iktisab edilmiş olduğunun isbatı üzerine kambiyo memurluğu tarafından verilir.

Ledelicab bu mebalığdan, işbu eşhası hükmiyenin, marüzzikir Anlaşmanın 2 ve 3 ncü maddeleri mucibince Türkiye tâbiyetini iktisab ve muhafaza etmiş bulunan eşhasa tevdi tarihinde borçlu oldukları eenebi parasile olan mebalığ tenzil edilecektir.

İşbu eşhası hükmiyenin elinde bulunup marüzzikir eenebi dövizlerin ihracına müteallik ahkâmın mevkii meriyete vazını müteakib iktisab edilmiş bulunan eenebi paraları türk parasına tahvil edilmelidir. Bu eenebi paraları ancak Anlaşmanın 4 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası ahkâmına tevfiakan transfere edilebilirler.

2 — İhracat ticaretile meşgul eşhası hükmiye ve hakikiye tevdi ettikleri mebalığın, eenebi dövizlerin ihracına müteallik ahkâmın Hatayda mevkii meriyete vazı tarihini müteakib ihraç edilmiş emtia bedelini teşkil etmediğini isbat etmelidirler.

Eenebi dövizlerin ihracına müteallik marüzzikir ahkâmın rejimi tahtında ihraç edilmiş emtia karşılığını teşkil eden eenebi dövizler balâda derpiş edilen transfer usulüne dahil olamayacağından, bu ihracatçılar tarafından eenebi dövizi idhali hususunda alınmış olan taahhüdler baki kalırlar.

3 — Balâdaki 2 nci fıkrada mezkûr zümreye dahil bulunmayan eşhası hakikiye tevdi edecekleri dövizlerin menşeiini isbata mecbur değildirler. Tevdi ilmühaberlerinin ibrazı üzerine döviz transfer müsaadesi kendilerine derhal verilir.

4 — Altın meskûkât ihraç hususunda ecnebi dövizlerin tâbi olduğu ahkâma tâbi olacaktır. Ankara'da 23 haziran 1939 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ankara, 23 haziran 1939

Bay Büyük elçi,

Bu günkü tarihli Türkiye ile Suriye arasında arazi mesailinin katği surette hallini mutazammın Anlaşmaya atfen zirdeki hususatı Zati Devletlerine arz etmekle şeref kesbeylerim.

Bu günkü tarihli Anlaşmaların ahkâmı hususiyesine hâlel gelmeksizin, Türkiye Hükûmeti, alâ-kadarlar tarafından bu hususta taleb vaki olduğu takdirde, Anlaşma tarihinde mezkûr Anlaşmanın birinci maddesinde istihdaf edilen arazide mütemekkin olup ecnebi parasile olan nukudu mevcudele-rini ve her nevi emvallerinin muhtemel tasfiyesinden mütevellid mebalîği bu arazi haricine çıkarmak arzusunda bulunan ecnebi tabiiyetindeki eşhası hakikiye ve hükmiyenin Anlaşmanın 4 ncü maddesi ve matufünlehi prose - verbal ahkâmından istifade ettirmek kararındadır.

İhtiramatı faikamm kabulünü rica ederim, Bay Büyük elçi.

Ekselâns Bay René Massigli
Fransa Büyük elçisi
Ankara

Ankara, 23 haziran 1939

Bay Vekil,

Zati Devletiniz, 23 haziran tarihli mektubile, bu günkü tarihli Türkiye ve Suriye arasında arazi mesailinin katği surette hallini mutazammın Anlaşmaya atfen bana aşağıdaki hususatı işar buyurmak lûtfunda bulundunuz :

“ Bu günkü tarihli Anlaşmaların ahkâmı hususiyesine hâlel gelmeksizin, Türkiye Hükûmeti, alâkadarlar tarafından bu hususta taleb vaki olduğu takdirde, Anlaşma tarihinde mezkûr Anlaşmanın 1 nci maddesinde istihdaf edilen arazide mütemekkin olup ecnebi parasile olan nukudu mevcudele-rini ve her nevi emvallerinin muhtemel tasfiyesinden mütevellid mebalîği bu arazi haricine çıkarmak arzusunda bulunan ecnebi tabiiyetindeki eşhası hakikiye ve hükmiyenin Anlaşmanın 4 ncü maddesi ve matufünlehi Prose Verbal ahkâmından istifade ettirmek kararındadır. „

Sened ittihaz ettiğim bu işarmızı aldığımı arz ile kesbi şeref eylerim.

İhtiramatı faikamm kabulünü istirham ederim, Bay Vekil.

Ekselans Bay Şükrü Saracoğlu
Hariciye vekili
Ankara

Ankara, 23 Haziran 1939

Bay Büyük Elçi,

Türkiye ile Suriye arasında arazi meselelerinin katı surette hal ve tesviyesine müteallik bu günkü tarihli Anlaşmaya atfen, Türkiye Cümhuriyeti Hükümetinin Fransa Cümhuriyeti Âli komiserinin Sancak idaresi namına, yukarıda anılan Anlaşmanın 1 nci maddesinde mevzubahs arazide icra edilecek asarî atika hafriyatı hakkında akdetmiş olduğu zirde mezkûr mukaveleleri müteber tanıdığını arz ile şeref kazanırım.

I - Princeton Üniversitesi ve Fransa Cümhuriyeti Millî müzaları ile olan mukavele:

(Mukavelenin tarihi: 8 nisan 1937)

(Mukavelenin müddeti: 1 kânunusani 1937 tarihinden itibaren 6 sene)

II - Sir Leonard Woolley riyasetinde İngiliz Müzeler heyeti ile olan mukavele:

(Mukavelenin tarihi: 1 teşrinievvel 1936)

(Mukavelenin müddeti: 5 sene)

III - Dr. Calvin Mac Ewan idaresinde Şikago Şark Enstitüsü heyetile olan mukavele:

(Mukavelenin tarihi: 20 eylül 1935)

(Mukavelenin müddeti: 6 sene)

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim, Bay Büyük Elçi.

Ekselâns Bay René Massigli,

Fransa Büyük Elçisi

Ankara

Ankara, 23 Haziran 1939

Bay vekil,

Zatı Devletleri bu günkü tarihli mektublarında, aşağıda tadad edilen ve bu günkü tarihli Anlaşmanın 1 nci maddesinde istihdaf edilen arazide icra edilecek âsarîatika hafriyatına müteallik mukaveleleri Türkiye Cümhuriyeti Hükümetinin müteber tanıdığını işar buyurmak lütfunda bulunduğunuz.

(I - Princeton Üniversitesi ve Fransa Cümhuriyeti Millî müzelerile olan mukavele :

(Mukavelenin tarihi: 8 nisan 1937)

(Mukavelenin müddeti : 1 kânunusani 1937 tarihinden itibaren 6 sene)

II - Sir Leonard Woolley riyasetinde İngiliz müzeler heyeti ile olan mukavele :

(Mukavelenin tarihi : 1 teşrinievvel 1936)

(Mukavelenin müddeti : 5 sene)

III - Dr. Calvin Mac Ewan idaresinde Şikago Şark Enstitüsü heyetile olan mukavele :

(Mukavelenin tarihi: 20 eylül 1935)

(Mukavelenin müddeti : 6 sene)

Sened ittihaz ettiğim işbu işarınıza teşekkürle kesbi şeref eylerim.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica eylerim, Bey Vekil.

Ekselans Bay Şükrü Saracoğlu,

Hariciye Vekili

Ankara